

Электрондық оқыту әдістерінің орта мектепте ағылшын тілін үйретудегі тиімділігі

ЖАРИЯЛАНДЫ
24.05.2025

СІЛТЕМЕ
https://bilimger.kz/179927/

Серқұлова Касиет Жарылқапқызы

Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды Университеті

Шетел тілдері факультеті

Шетел тілінен даярлаудың теориясы мен әдістемесі кафедрасы

КА-313-21 тобының студенті

Жетекшісі: **Толуспаева Дариға Жұмабековна**

Жоспар:

1. Кіріспе

1.1 Электрондық оқыту әдістерінің мәні мен маңызы. Электрондық оқыту дегеніміз не, оның заманауи білім берудегі рөлі мен маңызын сипаттау.

1.2 Ағылшын тілін үйретуде электрондық оқытудың қажеттілігі. Неліктен ағылшын тілін оқытуда электрондық құралдар мен әдістерді қолдану маңызды екенін талқылау.

1.3 Электрондық оқыту әдістерінің артықшылықтары мен кемшіліктері. Электрондық оқыту әдістерінің тиімді жақтарын және олармен байланысты қиындықтарды атап өту.

2. Негізгі бөлім

2.1 Электрондық оқыту құралдары және олардың түрлері. Электрондық оқытуда қолданылатын құралдарды (интерактивті платформалар, мобильді қосымшалар, мультимедиялық ресурстар) сипаттау.

2.2 Оқушылардың оқу мотивациясына әсері. Электрондық оқыту әдістерінің оқушылардың ағылшын тілін үйренуге деген қызығушылығын арттырудағы рөлін қарастыру.

2.3 Орта мектепте ағылшын тілін үйретудегі электрондық әдістердің тиімділігі.

Электрондық оқыту әдістерін қолданудың нәтижелері мен тиімділігін нақты мысалдар арқылы көрсету.

3. Қорытынды

4. Пайдаланылған әдебиеттер тізімі

Аңдатпа. Бұл зерттеуде орта мектепте ағылшын тілін оқытудағы электрондық оқыту әдістерінің тиімділігі қарастырылған. Электрондық оқыту құралдарының (мобильді қосымшалар, онлайн платформалар, мультимедиялық ресурстар) оқушылардың ағылшын тілін үйрену мотивациясына, дағдыларын дамытуға ықпалы зерттелген. Зерттеу барысында сауалнама, талдау әдістері және практикалық зерттеу жүргізілді. Нәтижелер көрсеткендей, электрондық оқыту әдістері оқушылардың тіл үйренуге деген қызығушылығын арттырып, олардың сөздік қорын дамытуда, тыңдалым және айтылым дағдыларын жетілдіруде тиімді екендігі анықталды. Зерттеу барысында кездескен қиындықтар мен шектеулер де қарастырылған.

Annotation. This study investigates the effectiveness of electronic learning methods in teaching english in secondary schools. The impact of electronic learning tools (mobile applications, online platforms, multimedia resources) on students' motivation to learn english and on their skill development is explored. The study employed surveys, analytical methods, and practical research. The results show that electronic learning methods significantly enhance students' interest in language learning and are effective in developing vocabulary, listening, and speaking skills. Challenges and limitations encountered during the study are also discussed.

Аннотация. В данном исследовании рассматривается эффективность электронных методов обучения английскому языку в средней школе. Изучено влияние электронных обучающих инструментов (мобильных приложений, онлайн-платформ, мультимедийных ресурсов) на мотивацию учеников к изучению английского языка и развитие их навыков. В исследовании использовались методы анкетирования, анализа и практического исследования. Результаты показали, что электронные методы обучения значительно увеличивают интерес учеников к изучению языка и эффективно способствуют развитию словарного запаса, навыков аудирования и говорения. Также рассмотрены проблемы и ограничения, возникшие в ходе исследования.

Кіріспе

Тақырып өзектілігі: XXI ғасырдағы заманауи білім беру жүйесінде технологияның қарқынды дамуы оқу үрдісін айтарлықтай өзгертіп, жаңа оқыту әдістері мен құралдарының пайда болуына ықпал етті. Әлемнің жаһандануына байланысты ағылшын тілі халықаралық қарым-қатынас, бизнес және ғылымның маңызды құралына айналды. Осы орайда, білім беру мекемелерінде, әсіресе орта мектептерде, ағылшын тілін тиімді үйрету қажеттілігі арта түсуде.

Мақсаты: Бұл зерттеудің негізгі мақсаты — орта мектепте ағылшын тілін оқытуда электрондық оқыту әдістерінің тиімділігін талдау және олардың оқушылардың тіл үйренуге деген мотивациясына, дағдыларын дамытуға ықпалын зерттеу. Зерттеу барысында электрондық оқыту әдістерінің түрлері мен құралдарын қарастырып, олардың білім беру процесіне қалай әсер ететінін анықтау көзделген. Зерттеу нәтижесінде ағылшын тілін үйретуде электрондық оқыту әдістерінің тиімділігі туралы практикалық ұсыныстар берілмек. Бұл зерттеу мектеп мұғалімдері мен білім беру саласындағы мамандарға электрондық құралдарды тиімді пайдалану жолдарын көрсетуге бағытталған.

Зерттеу әдістері. Зерттеу жұмысы барысында келесі әдістер қолданылды:

- Сауалнама әдісі – зерттеу барысында мектеп мұғалімдері мен оқушылар арасында сауалнама жүргізілді. Бұл сауалнама арқылы оқушылардың электрондық оқыту құралдарын қолдану туралы пікірлері мен тәжірибелері, сондай-ақ олардың оқу мотивациясына әсері туралы мәліметтер жинақталды.
- Талдау әдісі – электрондық оқыту әдістерін қолданудың нәтижелері мен олардың тиімділігін талдау арқылы ағылшын тілін оқытуда осы әдістердің қаншалықты тиімді екенін бағалау.
- Әдебиеттерді талдау – зерттеуде ағылшын тілін оқытудағы электрондық әдістер туралы шетелдік және отандық әдебиеттерді талдау арқылы зерттеу нәтижелері алынған.
- Практикалық зерттеу – мектептерде электрондық оқыту әдістерінің қолданылуы мен олардың оқушылардың оқу нәтижелеріне әсері зерттелді. Мектептерде ағылшын тілі пәні бойынша электрондық оқыту платформалары мен мобильді қосымшалар қолданылған жағдайда оқушылардың білім деңгейі мен мотивациясына жүргізілген бақылаулар нәтижелері қарастырылды.

Талқылау: Зерттеу барысында алынған нәтижелер электрондық оқыту әдістерінің орта мектепте ағылшын тілін үйрету барысында тиімділігін көрсетеді. Оқушылардың пікірлері бойынша, электрондық құралдар мен платформалар ағылшын тілін үйренуге деген қызығушылықты арттырады. Олар оқу процесіне белсенді қатысып, жаңа сөздер мен грамматикалық құрылымдарды жеңіл меңгеруде мобильді қосымшалар мен интерактивті платформалардың тиімді екенін атап өтті. Сонымен қатар, электрондық оқыту әдістерінің қолданылуы оқушылардың тілдік дағдыларын, әсіресе тыңдалым және айтылым дағдыларын дамытуда маңызды рөл атқарады. Мысалы, YouTube және TED Talks сияқты ресурстар тыңдалым дағдыларын дамытуда айтарлықтай нәтиже көрсеткен. Мұндай ресурстар арқылы оқушылар тек жазбаша мәтіндермен жұмыс істеп қана қоймай, шынайы өмірде қолданылатын тілдерді тыңдай алады. Дегенмен, кейбір қиындықтар да байқалды. Мысалы, кейбір оқушылар техникалық қиындықтар мен интернет байланысының әлсіздігіне байланысты электрондық оқыту құралдарын тиімді

пайдалана алмады. Сонымен қатар, оқушылардың өзін-өзі реттеудегі қиындықтары да байқалған, себебі электрондық оқу жүйесіне толық үйрену үшін уақыт пен дағды қажет.

Зерттеу нәтижелері көрсеткендей, электрондық оқыту әдістері орта мектепте ағылшын тілін оқытудың тиімділігін арттырады. Бұл әдістер оқушылардың тіл үйренуге деген мотивациясын күшейтіп, олардың білімін тереңдетуге мүмкіндік береді. Мобильді қосымшалар мен интерактивті платформалар оқушылардың ағылшын тілін үйренудегі қызығушылығын сақтауға көмектеседі, сонымен қатар олардың дағдыларын дамытуға мүмкіндік береді. Алайда, электрондық оқыту әдістерін қолдану барысында кейбір қиындықтар мен шектеулерге тап болатыны анықталды. Бұл мәселелерді шешу үшін оқушылар мен мұғалімдерге тиімді құралдар мен әдістерді қолдану, техникалық мәселелерді реттеу және өзін-өзі басқару дағдыларын дамыту қажет. Зерттеу нәтижелері электрондық оқыту әдістерін ағылшын тілін оқытуда тиімді пайдалану үшін қажет тұжырымдарды ұсынып, бұл әдістердің келешекте білім беру процесін жаңғырту мен жетілдіруге маңызды үлес қосатынын көрсетеді. Қорытындылай келе, электрондық оқыту әдістері оқушылардың ағылшын тілін игеру үдерісіне елеулі үлес қосады. Ол ағылшын тілін үйренуді қызықты әрі тиімді етіп қана қоймай, оқушылардың танымдық белсенділігін арттырып, олардың жеке қажеттіліктеріне жауап бере алатын оқыту ортасын құруға мүмкіндік береді. Электрондық оқыту әдістерінің ықпалы қазіргі уақытта артып келеді, сондықтан орта мектептерде ағылшын тілін оқытуда осы әдістерді енгізу өзекті болып қала бермек[1].

1.1 Электрондық оқыту әдістерінің мәні мен маңызы

Электрондық оқыту – бұл білім беру процесін ақпараттық және коммуникациялық технологияларды пайдалану арқылы жүзеге асыратын әдіс. Электрондық оқытудың негізгі мақсаты – оқытудың тиімділігін арттыру, оқушыларға заманауи ақпараттық технологияларды пайдалана отырып білім беру, олардың оқуға деген қызығушылығын жоғарылату және білім алу мүмкіндіктерін кеңейту. Электрондық оқыту әдістері білім беруді цифрлық құралдармен және платформалармен қолдауды көздейді. Бұл әдістерді қолданудың нәтижесінде оқушылар мен оқытушылар арасындағы қарым-қатынас жаңа деңгейге көтеріліп, оқу үдерісінің сапасы мен тиімділігі артады. Электрондық оқыту әдістерінің негізгі элементтері[2]:

- Мультимедиялық құралдар (видеолар, анимациялар, дыбыстар, суреттер) арқылы оқу материалдарын қызықты және көпқырлы ұсыну;
- Интерактивті тапсырмалар мен жаттығулар, бұл оқушыларға өз білімін практикалық түрде тексеруге мүмкіндік береді;
- Қашықтан оқыту жүйелері, мысалы, Moodle немесе Google Classroom секілді платформалар, оқушылардың сабақтарды үйде де өз уақытында оқуға мүмкіндік береді;

- Онлайн тесттер мен бағалау құралдары, оқушының жетістіктерін нақты уақыт режимінде бақылап, оның деңгейін бағалауға мүмкіндік береді.

Заманауи білім беру саласындағы электрондық оқытудың рөлі зор, себебі ол білім беру жүйесін қайта құрып, жаңартып отыр. Электрондық оқыту дәстүрлі оқыту әдістерімен салыстырғанда бірнеше артықшылықтарға ие. Біріншіден, ол білім беру процесін жеке тұлғаға бағыттайды, яғни әр оқушы өз деңгейіне және жылдамдығына сәйкес оқи алады. Электрондық оқыту әдістері оқушылардың оқу мотивациясын арттыруға, олардың қызығушылығын оятуға, түрлі білім беру мазмұнын ұсынуға және өз бетімен оқу дағдыларын дамытуға ықпал етеді.

Әрине, электрондық оқыту әдістерінің маңыздылығы тек техникалық тұрғыдан ғана емес, оның педагогикалық тұрғыдан да болуы тиіс. Бұл әдістер оқушыларды белсенді ойлауға, ақпаратты іздеуге, талдауға, қорытынды жасауға үйретеді. Сонымен қатар, электрондық оқыту әдістері оқушы мен оқытушы арасындағы байланысты нығайтып, оқытудың әртүрлі формалары мен әдіс-тәсілдерін қолдануға мүмкіндік береді. Оқушының өз уақытында оқуына, қай жерде болсын, оқу материалдарына қол жеткізуіне жағдай жасау – оның білімін нығайтып, ой-өрісін кеңейтеді[3].

Электрондық оқыту әдістерінің маңыздылығының тағы бір аспектісі – білім берудің тең мүмкіндіктерін қамтамасыз ету. Қазіргі таңда көптеген қашықтықтан оқыту платформалары мен ресурстары әртүрлі әлеуметтік топтар мен аймақтар үшін қолжетімді. Осылайша, техникалық мүмкіндіктері төмен, бірақ білім алуға құштар оқушылар үшін бұл әдістер білім алудың жаңа мүмкіндіктерін ашады.

Қорытындылай келе, электрондық оқыту әдістері заманауи білім беру жүйесінің ажырамас бөлігі болып табылады. Ол оқу үрдісінің сапасын арттырып, оқушылардың білім алу процесін тиімдірек, қызықтырақ әрі жеке қажеттіліктеріне сай етеді. Осылайша, электрондық оқыту әдістері әлемдегі білім беру жүйесін өзгертуге мүмкіндік беретін құрал болып табылады.

1.2 Ағылшын тілін үйретуде электрондық оқытудың қажеттілігі

Ағылшын тілі – әлемдегі ең кең таралған халықаралық тіл болып табылады, ол білім, ғылым, бизнес, мәдениет және технология салаларында маңызды құрал ретінде пайдаланылады. Сондықтан ағылшын тілін оқыту қазіргі білім беру жүйесінің маңызды бағытына айналған. Дегенмен, тіл үйрену процесі күрделі әрі көп уақытты талап ететін жұмыс болып табылады, сондықтан оны оқытудың тиімді әдістері мен құралдары үнемі жаңарып отыруы қажет. Электрондық оқыту әдістері ағылшын тілін үйретуде осындай жаңа тәсілдер мен мүмкіндіктерді ұсынады. Электрондық құралдар мен әдістер ағылшын тілін үйретудің тиімділігін арттырады, себебі олар оқушыларға оқу процесін ыңғайлы әрі қызықты түрде ұйымдастыруға мүмкіндік береді. Мультимедиялық және интерактивті оқу материалдары, мобильді қосымшалар мен арнайы платформалар

оқушыларға өз бетімен оқу дағдыларын дамытуға, тыңдау, сөйлеу, оқу және жазу дағдыларын кешенді түрде жетілдіруге көмектеседі[5].

Технологиялардың көмегімен ағылшын тілінің грамматикасы мен лексикасын оқыту әлдеқайда қолжетімді және түсінікті болады. Мысалы, видеоматериалдар мен анимациялар оқушыларға жаңа сөздерді немесе грамматикалық ережелерді визуалды түрде түсінуге мүмкіндік береді. Сонымен қатар, аудио және бейнемазмұндар тыңдалым дағдыларын дамытуда үлкен көмек көрсетеді, өйткені олар нақты сөйлеу контекстінде тілдің қолданылуын көрсетеді. Ағылшын тілін үйрету кезінде оқушылардың мотивациясы маңызды фактор болып табылады. Электрондық оқыту әдістері оқушылардың қызығушылығын арттырады және оларды оқу процесіне белсенді түрде тартуға мүмкіндік береді. Мысалы, онлайн ойындар мен викториналар, интерактивті тапсырмалар мен флеш-карталар оқушыларға ағылшын тілін үйренуді ойын арқылы, қызықты және шығармашылық тәсілдермен ұсынады.

Көптеген мобильді қосымшалар мен платформалар оқушыларға оқуды өз қарқынымен жалғастыруға мүмкіндік береді, бұл өз кезегінде оқушылардың тіл үйренуге деген ынтасын арттырады. Сонымен қатар, оқу материалдарын жеке қажеттіліктеріне қарай таңдау мүмкіндігі де оқушылардың мотивациясын күшейтеді, себебі әрбір оқушы өз деңгейіне сай материалдарды таңдай алады. Электрондық оқыту әдістерінің тағы бір артықшылығы – оқытудың икемділігі. Оқушыларға тіл үйренуді уақыт пен кеңістікке тәуелді болмай, өз бетімен ұйымдастыруға мүмкіндік беріледі. Қашықтан оқыту платформалары мен мобильді қосымшалар арқылы оқушылар әлемнің кез келген жерінен ағылшын тілін үйрене алады. Бұл әсіресе алыс аймақтарда тұратын немесе дәстүрлі білім беру әдістері шектеулі болатын оқушылар үшін өте маңызды[4].

Онлайн сабақтар мен видеоконференциялар арқылы оқушылар әлемнің әртүрлі бөліктерінен ағылшын тілін үйрене алады, мұғалімдермен және басқа оқушылармен қарым-қатынас жасау мүмкіндігі бар. Қашықтан оқу арқылы әр оқушы өзінің үйінде отырып, халықаралық деңгейдегі білім алу мүмкіндігіне ие болады. Әрбір оқушының оқу стилі мен әдісі әртүрлі. Бір оқушы үшін визуалдық әдіс, екіншісі үшін тыңдалым немесе практикалық жаттығулар тиімді болуы мүмкін. Электрондық оқыту әдістері әртүрлі оқыту стилдерін қолдауға мүмкіндік береді. Мысалы, кейбір оқушылар үшін жазбаша жаттығулар мен грамматикалық тапсырмалар тиімді болса, басқалар үшін тыңдалым және сөйлеу дағдыларын дамыту маңызды болады. Электрондық құралдар әр оқушының қажеттілігіне қарай түрлі тапсырмалар мен жаттығуларды ұсынуға мүмкіндік береді.

Сондай-ақ, электрондық оқыту әдістері арқылы оқушыларға өздері жасаған қателіктерді бірден түзету мүмкіндігі беріледі, бұл да тілді үйрену процесін жылдамдатады. Кері байланыс алу мен оқу нәтижелерін бақылау оңайға түседі, бұл оқушыларға өздерінің күшті және әлсіз тұстарын анықтауға мүмкіндік береді. Глобализация дәуірінде ағылшын тілі әлемнің әртүрлі салаларында қарым-қатынас

құралы ретінде маңызды рөл атқарады. Халықаралық байланыстар мен ақпарат алмасудың дамуы ағылшын тілін меңгеруді қажет етеді. Электрондық оқыту әдістері осы тілдің кең таралуы мен қолжетімділігін қамтамасыз етеді. Оқушылар электрондық платформалар мен ресурстар арқылы ағылшын тілінде сөйлейтін елдердің мәдениетімен танысып, тіл үйрену тәжірибесін кеңейте алады.

Қорытындылай келе, ағылшын тілін үйретуде электрондық оқытудың қажеттілігі айқын. Заманауи технологиялар оқыту процесін жеңілдетіп, оны тиімді әрі қызықты етуге мүмкіндік береді. Электрондық құралдар мен әдістер оқушылардың мотивациясын арттырып, тіл үйренуге деген қызығушылықты нығайтады, сонымен қатар оқу процесінің икемділігі мен қолжетімділігін қамтамасыз етеді. Осылайша, ағылшын тілін үйретуде электрондық оқыту әдістерінің қолданылуы маңызды әрі қажетті болып табылады[6].

1.3 Электрондық оқыту әдістерінің артықшылықтары мен кемшіліктері

Электрондық оқыту әдістері қазіргі білім беру жүйесінің ажырамас бөлігіне айналды, бірақ бұл әдістердің қолданылуы мен тиімділігі бірқатар артықшылықтар мен кемшіліктерді туындатады. Электрондық оқытудың тиімді жақтарын, сондай-ақ онымен байланысты қиындықтарды талқылап, бұл әдістердің оқыту процесіндегі орны мен маңызын түсінуге болады. Электрондық оқыту әдістері оқу уақытын және орнын шектемейді. Бұл әсіресе қашықтан білім алатын оқушылар үшін үлкен артықшылық болып табылады. Оқушылар кез келген уақытта және кез келген жерден оқу материалдарын қолдана алады. Бұл әсіресе мектептен тыс уақытта тіл үйрену мүмкіндіктерін кеңейтеді. Электрондық оқыту әдістері арқылы оқушылар тыңдалым, сөйлеу, оқу және жазу дағдыларын бір мезгілде дамытуға мүмкіндік алады. Мультимедиялық материалдар мен интерактивті тапсырмалар оқушыларға тілдік дағдыларды жақсы меңгеруге көмектеседі. Мысалы, аудио және бейнемазмұндар тыңдалым дағдыларын, ойындар мен жаттығулар сөйлесу дағдыларын дамытуға ықпал етеді. Электрондық оқыту құралдары сабақтарды қызықты, өзекті әрі динамикалы етіп ұсынады. Бұл оқушылардың оқуға деген қызығушылығын арттырып, оларды жаңа білімдер мен дағдыларды меңгеруге ынталандырады. Әсіресе ойын түріндегі тапсырмалар мен викториналар оқушылардың оқу процесіне белсенді түрде қатысуына мүмкіндік береді[7].

Электрондық құралдар арқылы оқушылар өздерінің оқу қарқынын бақылап, жеке деңгейлеріне сәйкес тапсырмалар мен жаттығуларды таңдай алады. Әрбір оқушының қажеттілігі мен мүмкіндігіне қарай оқу материалдарын жеке дара бейімдеуге болады. Бұл оқушылардың білімін әрі қарай дамытуға жағдай жасайды. Электрондық оқыту әдістері оқушыларға оқу материалдарын бірден және жылдам ұсынуға мүмкіндік береді. Оқушылар интернет пен цифрлық құралдардың көмегімен әртүрлі білім беру ресурстарына қол жеткізе алады, бұл оқыту процесін әртараптандыруға септігін

тигізеді. Электрондық платформалар арқылы оқытушылар оқушылардың жұмыстары мен нәтижелерін нақты уақытта бақылап, кері байланыс бере алады. Бұл оқушылардың өз қателіктерін дер кезінде түзеуіне көмектеседі және оқушы мен оқытушы арасындағы қарым-қатынасты жақсартады. Электрондық оқыту әдістері техникалық құралдар мен интернет байланысына тәуелді. Әсіресе ауылдық немесе шалғай аудандарда тұратын оқушылар үшін интернет желісінің сапасы төмен немесе техникалық құралдардың қолжетімсіздігі оқу процесінің кедергісіне айналуы мүмкін. Оқушылардың техникалық ақаулардан зардап шегуі оқу материалдарына қолжетімділігін шектейді. Электрондық оқытуда оқушылардың жеке ынтасы мен мотивациясы маңызды рөл атқарады. Егер оқушының оқу процесіне деген қызығушылығы төмен болса, ол білімді толық көлемде меңгермеуі мүмкін. Технологияларды пайдалану арқылы сабақ өтуде өзіндік тәртіп пен жауапкершілік талап етіледі, бұл кейбір оқушылар үшін қиындық туғызуы мүмкін[8].

Электрондық оқыту әдістерін тиімді пайдалану үшін оқушылар мен мұғалімдердің арнайы дағдылары болуы керек. Оқушылар жаңа технологияларды игеріп, оларды оқу процесіне қолдана білуі қажет. Сонымен қатар, мұғалімдер де осы әдістерді қолдана отырып, оқыту процесін тиімді ұйымдастыра білуі керек. Бұл мұғалімдердің кәсіби дайындық деңгейіне байланысты қиындықтар туындатуы мүмкін.

Ұзақ уақыт бойы экран алдында болу оқушылардың денсаулығына әсер етуі мүмкін. Құрылғыларды үнемі қолдану көздің шаршауына, бас ауруына, арқаның ауыруына және басқа да денсаулық мәселелеріне әкелуі мүмкін. Сондықтан электрондық оқыту әдістерін қолданғанда оқушылардың денсаулығын сақтау үшін арнайы шаралар қабылдануы қажет.

Электрондық оқыту көбінесе жеке жұмысқа негізделген, бұл оқушылардың бір-бірімен және оқытушылармен дәстүрлі байланыс орнатуына шектеу қоюы мүмкін. Әлеуметтік қарым-қатынастың болмауы топтық жұмыс пен ынтымақтастық дағдыларын дамытуда қиындық туғызады. Оқушылардың бетпе-бет қарым-қатынастағы дағдыларының әлсіреуі әлеуметтік оқыту мен бірлесіп жұмыс істеу тәжірибесінің жоғалуына әкелуі мүмкін.

Электрондық оқыту әдістерінің артықшылықтары мен кемшіліктері білім беру саласында қолданудың тиімділігі мен шектеулерін көрсетеді. Әрине, олардың тиімділігі оқу құралдарының сапасына, оқытушылардың технологиялық дайындық деңгейіне және оқушылардың ынта-жігеріне байланысты. Электрондық оқыту әдістері өздерінің артықшылықтарын толыққанды пайдалану үшін қажетті қолдау мен ресурстарды талап етеді, алайда дұрыс қолданылған жағдайда олар оқытуды әлдеқайда қызықты, ыңғайлы және тиімді ете алады.

2. Негізгі бөлім

2.1 Электрондық оқыту құралдары және олардың түрлері

Электрондық оқыту – қазіргі білім беру жүйесінде үлкен маңызға ие болған және оқушылардың білімін дамытуда қолданылатын заманауи құралдар мен әдістер жиынтығы. Бұл құралдар білім беру процесін интерактивті, қызықты әрі қолжетімді етеді. Электрондық оқыту құралдары оқытушы мен оқушы арасындағы өзара байланысты нығайтуға, оқушылардың мотивациясын арттыруға және олардың оқу нәтижелерін жақсартуға бағытталған. Электрондық оқытуда қолданылатын құралдар әртүрлі болып табылады, және олар әртүрлі мақсаттар мен тапсырмаларды орындауға мүмкіндік береді. Оларды негізгі үш категорияға бөлуге болады: интерактивті платформалар, мобильді қосымшалар және мультимедиялық ресурстар. Әрбір құралдың өзіндік ерекшеліктері мен артықшылықтары бар[9].

1. Интерактивті платформалар

Интерактивті платформалар – оқыту процесін қолдайтын, оқушылар мен мұғалімдер арасындағы байланыс орнатуға, оқу материалдарын ұсынуға және білімді бағалауға мүмкіндік беретін веб-сайттар мен қосымшалар. Бұл платформалар оқытуды қашықтан жүргізуге мүмкіндік беріп, оқу процесінің барлық кезеңдерін тиімді ұйымдастыруға көмектеседі. Олардың кейбіреулері мынадай:

Moodle: Moodle – білім беру ұйымдарына арналған ашық кодты онлайн оқыту платформасы. Оқу бағдарламаларын дайындау, тапсырмаларды беру, тестілеу және оқушылардың нәтижелерін бақылау үшін қолданылады. Moodle платформасы оқушылардың өз бетімен жұмыс істеуіне, материалдарды қайталауға және кері байланыс алуға мүмкіндік береді.

Google Classroom: Google Classroom – бұл оқытушылар мен оқушылар арасында жұмыс процесін ұйымдастыру үшін қолданылатын тегін веб-қосымша. Google Classroom көмегімен мұғалімдер оқу тапсырмаларын беріп, оқушылардың жұмыстарын тексеріп, кері байланыс бере алады. Сонымен қатар, ол оқушылардың тапсырмаларын ұйымдастыру мен бағалауды жеңілдетеді.

Edmodo: Edmodo – оқытушылар мен оқушыларға арналған әлеуметтік желі сияқты платформа. Бұл платформа оқушыларға оқу материалдарына қол жеткізуге, мұғалімдермен қарым-қатынас жасауға және тапсырмаларды орындауға мүмкіндік береді.

Интерактивті платформалар білім беру үдерісінің түрлі аспектілерін жеңілдетеді және оқушылардың білім алу мүмкіндіктерін арттырады. Олар тек білім алу үшін ғана емес, оқытудың барлық кезеңдерін басқару үшін де пайдалы болып табылады.

2. Мобильді қосымшалар

Мобильді қосымшалар – бұл мобильді құрылғыларда (смартфондар, планшеттер) қолдануға арналған бағдарламалар, олар оқушыларға ағылшын тілін үйренуге

ыңғайлы, қолжетімді және тиімді мүмкіндіктер ұсынады. Бұл қосымшалар әртүрлі деңгейдегі оқушылар үшін арнайы әзірленген және оларды пайдалану арқылы оқыту процессін тиімді жүргізуге болады.

Duolingo: Duolingo – ағылшын тілін үйренуге арналған танымал мобильді қосымша. Бұл қосымша ойын форматында құрылған, бұл оқушыларды қызықты әрі ынталандыруға мүмкіндік береді. Duolingo арқылы грамматика, лексика және сөздік қорды үйренуге болады. Бұл қосымша пайдаланушының жетістіктерін бақылап, мотивациясын арттырады.

Memrise: Memrise – тіл үйрену үшін қолданылатын тағы бір танымал қосымша. Memrise негізінен сөздік қорды дамытуға бағытталған, мұнда оқушылар сөздерді, фразаларды жаттап, оларды контексте қолдануды үйренеді. Бұл қосымша да оқушылардың ағылшын тіліндегі дағдыларын дамыту үшін өте тиімді.

Quizlet: Quizlet – оқу процесінде қолдануға арналған мобильді қосымша, ол флеш-карталар мен тесттерді жасауға мүмкіндік береді. Quizlet арқылы оқушылар жаңа сөздерді, фразаларды жаттай алады, сөйлеу дағдыларын жетілдіреді және тыңдалым дағдыларын дамытуға мүмкіндік алады.

Мобильді қосымшалар оқушыларға кез келген уақытта және кез келген жерде ағылшын тілін үйренуге мүмкіндік береді. Олар оқу процесін жеңілдетеді және оқушылардың дербес оқуға деген ынтасын арттырады.

3. Мультимедиялық ресурстар

Мультимедиялық ресурстар – бұл әртүрлі ақпаратты (аудио, бейнемазмұн, суреттер, анимациялар) біріктіретін оқу материалдары. Олар оқу үдерісін байытып, оқушылардың назарын аударады және сабақтардың тиімділігін арттырады.

YouTube: YouTube – ағылшын тілін үйренушілер үшін ең танымал бейнемазмұн ресурсы. YouTube-те ағылшын тіліндегі сөйлеу дағдыларын дамытуға арналған бейнемазмұндар, тіл үйрететін арналар мен видео сабақтар көп. Бұл ресурстар оқушыларға тыңдалым дағдыларын дамытуға және ағылшын тіліндегі мәдениетпен танысуға мүмкіндік береді.

Podcasts: Ағылшын тіліндегі подкасттар оқушылардың тыңдалым дағдыларын жетілдіруге көмектеседі. Подкасттар арқылы оқушылар ағылшын тілінде әртүрлі тақырыпта әңгімелер мен диалогтар тыңдай алады, бұл оларды тілде сөйлеуге және тыңдауға ынталандырады.

Kahoot!: Kahoot! – бұл онлайн викториналар мен білім сынақтарын өткізуге арналған мультимедиялық құрал. Бұл платформа арқылы оқушылар тексерулер мен сауалнамалар арқылы өз білімдерін сынай алады, сондай-ақ түрлі ойындар арқылы ағылшын тілінде

білімдерін бекітеді.

Мультимедиялық ресурстар оқушылардың оқу процесін жеңілдетеді, тіл үйренуді қызықты әрі түсінікті етіп, оқушылардың белсенділігін арттырады. Олар сөздерді есте сақтауға және тілдің контекстіндегі қолданылуын түсінуге көмектеседі. Электрондық оқыту құралдары – білім беру үдерісінің тиімділігін арттыруға мүмкіндік беретін маңызды құралдар. Интерактивті платформалар, мобильді қосымшалар және мультимедиялық ресурстар оқушылардың ағылшын тілін үйрену деңгейін жоғарылатып, олардың білім алу процесін қызықты әрі тиімді етеді. Бұл құралдар оқушылардың оқу мотивациясын арттырып, оқытудың әртүрлі аспектілерін қамтып, білім алушылардың нәтижелерін жақсартуға көмектеседі[1].

2.2 Оқушылардың оқу мотивациясына әсері

Оқу мотивациясы – оқушылардың білім алу процесіне деген ынтасы мен қызығушылығының маңызды факторы. Оқу мотивациясы жоғары болғанда оқушылар өз білімдерін кеңейтуді, жаңа дағдыларды игеруді, және күрделі тапсырмаларды шешуді мақсат тұтады. Электрондық оқыту әдістері оқушылардың мотивациясын арттыруда үлкен рөл атқарады, әсіресе ағылшын тілін үйрену кезінде. Электрондық құралдар мен платформалар оқу процесін динамикалы, қызықты әрі қолжетімді ете отырып, оқушылардың тіл үйренуге деген қызығушылығын оятады. Электрондық оқыту әдістері оқушыларға өз бетімен жұмыс істеуге мүмкіндік береді, сонымен қатар оқыту процесін ойын арқылы қызықты әрі ынталандырушы етеді. Интерактивті ойындар, викториналар, онлайн тесттер мен жаттығулар оқу процесінің қызықтылығын арттырады және оқушылардың қызығушылығын сақтайды. Мысалы, Duolingo сияқты қосымшалар арқылы оқушылар грамматика мен лексиканы ойын түрінде үйренеді, бұл олардың оқу процесіне деген қызығушылығын арттырады. Ойын элементтері оқушылардың өз жетістіктерін бақылауға мүмкіндік береді, олар әр қадам сайын ұпай жинап, деңгейлерді өтеді, бұл өз кезегінде мотивацияны күшейтеді. Kahoot! секілді платформалар да білім сынақтары мен викториналар арқылы оқушылардың бәсекелестік рухын дамытады. Оқушылар арасындағы жарыс элементі оларды белсенді болуға ынталандырады және әр дұрыс жауап үшін марапаттар, ұпайлар жүйесі оларды оқу барысында көбірек еңбектенуге итермелейді. Электрондық оқыту әдістері оқушылардың өз жетістіктері мен қателіктері туралы жылдам әрі нақты кері байланыс алуға мүмкіндік береді. Бұл өз кезегінде оқушылардың мотивациясын арттырады, себебі олар оқу барысында жасаған қателіктерін түсініп, оларды түзету мүмкіндігіне ие болады. Google Classroom немесе Moodle сияқты платформалар мұғалімдерге оқушылардың тапсырмаларын қадағалап, жеке кері байланыс беру мүмкіндігін ұсынады. Жеке кері байланыс оқушылардың жұмысын бағалауға көмектеседі, сондай-ақ олардың күшті тұстарын мақтап, әлсіз жақтарын жақсарту бойынша ұсыныстар береді. Бұл оқушылардың өзін-өзі бағалауды дамытуға ықпал етіп, олардың өз жұмысын жақсартуға деген ынтасын арттырады[8].

Қашықтан оқу жүйесінде оқушылармен тұрақты байланыс орнату маңызды. Электрондық құралдар оқушыларға мұғалімдермен қарым-қатынасты сақтау, сұрақтар қою және түсініксіз тұстарды талқылау мүмкіндігін береді. Бұл оқушыларға өздері оқып жатқан материалдарды тереңірек түсінуге және оларды толық меңгеруге көмектеседі. Электрондық оқыту әдістері оқушыларға қажетті оқу ресурстарына ыңғайлы түрде қол жеткізуге мүмкіндік береді. Интернет арқылы оқушылар ағылшын тілі бойынша әртүрлі оқулықтар, бейнемазмұндар, аудио жазбалар және т.б. ресурстарды тауып, оларды өз уақытында пайдалана алады. YouTube, BBC Learning English, TED Talks сияқты платформалар оқушыларға ағылшын тілін үйренудің әртүрлі әдістерін ұсынады, сонымен қатар тыңдалым дағдыларын дамытуға көмектеседі. Мұндай ресурстар оқушылардың қызығушылығын оятып, оларды өз бетімен қосымша білім алуға ынталандырады.

Ағылшын тілін үйрету барысында, электрондық платформалар арқылы оқушылар тілдің әртүрлі аспектілерімен таныса алады: лексика, грамматика, сөйлеу және тыңдалым дағдылары. Бұл да оқушылардың оқуға деген қызығушылығын арттырады, өйткені олар әртүрлі тақырыптар мен форматтар арқылы оқу мүмкіндігін алады. Электрондық оқыту әдістері оқушылардың жеке қажеттіліктері мен деңгейлеріне сай бейімделген оқу материалдарын ұсынуға мүмкіндік береді. Бұл оқушылардың жеке қызығушылықтары мен оқу қарқынын ескере отырып, оқытуды ұйымдастыруға мүмкіндік береді. Мысалы, Duolingo, Babbel сияқты қосымшалар оқушылардың бастапқы деңгейіне сәйкес материалдарды таңдап, оларға бірте-бірте күрделенетін тапсырмалар береді. Бұл тәсіл оқушылардың өзіне деген сенімін арттырып, тіл үйренуге деген қызығушылығын сақтайды. Сондай-ақ, оқушыларға түрлі тақырыптар бойынша арнайы ресурстарды ұсыну да олардың білім алу мотивациясын күшейтеді. Қашықтан оқыту жүйесінде әр оқушы өз оқу қарқынын таңдай алады. Бұл әсіресе дербес жұмыс істей алатын оқушылар үшін тиімді, себебі олар өздері үшін ең қолайлы уақытта және көлемде білім ала алады. Электрондық оқыту әдістері оқушыларға әлемдегі басқа тіл үйренушілермен байланыс орнатуға мүмкіндік береді. Skype немесе Zoom сияқты платформалар арқылы оқушылар ағылшын тілін басқа елдердің азаматтарымен сөйлесу арқылы дамыта алады. Әлемдік деңгейде ағылшын тілін меңгеру білім алушыларды басқа мәдениеттермен таныстырады, олардың мотивациясын арттырады. Тіл үйрену тек теориялық біліммен шектелмей, халықаралық деңгейде қарым-қатынас құралына айналады. Электрондық оқыту әдістері оқушылардың ағылшын тілін үйренуге деген мотивациясын арттырып, оқу процесін әлдеқайда қызықты әрі тиімді етеді. Оқушыларға интерактивті, жеке бейімделген және мотивациясын арттыратын оқу құралдарын ұсыну арқылы электрондық оқыту олардың тілдік дағдыларын жетілдіруге көмектеседі. Электрондық оқыту әдістерінің әртүрлі мүмкіндіктері оқушыларды жаңа білім алуға ынталандырып, олардың оқуға деген қызығушылығын сақтайды.

2.3 Орта мектепте ағылшын тілін үйретудегі электрондық әдістердің тиімділігі

Орта мектепте ағылшын тілін оқытуда электрондық оқыту әдістерін қолданудың тиімділігі көп деңгейлі, әрі оқу процесін оңтайландыру мен нәтижелерді жақсартуда маңызды рөл атқарады. Бұл әдістер оқушылардың оқу мотивациясын арттырып, білім беру процесін жеңілдетіп, тіл үйренудің түрлі аспектілерін дамытуға көмектеседі. Электрондық құралдарды пайдалану арқылы ағылшын тілін үйрену көп жағдайда дәстүрлі әдістермен салыстырғанда жоғары нәтижелерге жетеді. Осылайша, электрондық оқыту әдістерінің тиімділігін нақты мысалдар арқылы көрсетуге болады. Электрондық оқыту құралдары оқушылардың ағылшын тіліндегі сөздік қорын тиімді әрі жылдам арттыруға мүмкіндік береді. Duolingo, Memrise, Quizlet сияқты мобильді қосымшалар арқылы оқушылар сөздерді жаттап, оларды әртүрлі контекстте қолдануды үйренеді. Осы қосымшалардың интерактивті ойындар мен жаттығулар форматында жұмыс істеуі оқушылардың сөздерді есте сақтауға деген қызығушылығын арттырады[9].

Мысалы, Quizlet қосымшасында флеш-карталарды пайдалану арқылы оқушылар жаңа сөздерді және фразаларды оңай үйренеді. Әрбір дұрыс жауап үшін ұпайлар берілуі оқушылардың мотивациясын арттырып, оларды оқу барысында белсенді болуға ынталандырады. Сонымен қатар, оқушылар сөздерді тек жаттап қана қоймай, оларды әртүрлі жаттығуларда қолдана отырып, есте сақтайды. Бұл әдіс оқушылардың сөздік қорын толықтыруға үлкен септігін тигізеді. Ағылшын тілін үйретуде электрондық оқыту әдістері оқушылардың тыңдалым және айтылым дағдыларын жақсартуға да мүмкіндік береді.

YouTube немесе TED Talks сияқты мультимедиялық ресурстар тыңдалым дағдыларын дамыту үшін тиімді құралдар болып табылады. Оқушылар нақты ағылшын тілінде сөйлейтін адамдарды тыңдай отырып, әртүрлі акценттер мен сөз тіркестерін үйренеді. Әрине, мұндай тәсілдер тыңдалым дағдыларын дамытуда дәстүрлі әдістерге қарағанда әлдеқайда нәтижелі болып табылады, себебі оқушылар шынайы контексте ағылшын тілін тыңдайды. YouTube платформасында ағылшын тілін үйрететін көптеген бейнемазмұндар бар, оларды көру арқылы оқушылар ағылшын тілінің грамматикалық құрылымдарын, жаңа сөздерді тыңдауды және сөйлеу дағдыларын жақсартуды үйренеді. BBC Learning English сияқты арналар ағылшын тіліндегі жаңалықтар, күнделікті әңгімелер мен түрлі тақырыптар бойынша бейнемазмұн ұсынады, бұл оқушыларға тыңдалым дағдыларын нақты контексте дамытуға мүмкіндік береді. Айтылым дағдылары да электрондық құралдар арқылы жақсарады. Speech-to-Text сияқты бағдарламалар оқушылардың дұрыс айтылымын тексеріп, олардың дыбыстар мен сөздерді дұрыс айтуына көмектеседі. Сонымен қатар, Google Translate және Pronunciation Power сияқты құралдар оқушыларға ағылшын сөздерінің дұрыс айтылуын үйретіп, өздерінің айтылым дағдыларын жақсартуға мүмкіндік береді. Интерактивті

платформалар, мысалы, Moodle, Google Classroom және Edmodo сияқты құралдар оқушыларға тапсырмаларды орындауды әрі білімдерін тестілеуді жеңілдетеді. Бұл платформалар мұғалімдерге оқу тапсырмаларын беру, бағалау және кері байланыс ұсыну мүмкіндігін береді. Edmodo сияқты құралдардың ерекшелігі, оқушылар тек үй тапсырмаларын орындап қана қоймай, сонымен бірге әртүрлі топтық талқылауларға қатысып, пікір алмасады. Қашықтан оқытуда Moodle платформасы оқушылардың оқу нәтижелерін нақты уақыт режимінде бақылауға мүмкіндік береді.

Қорытынды

Орта мектепте ағылшын тілін оқытуда электрондық оқыту әдістерінің қолданылуы білім беру процесін тиімді әрі қызықты ете отырып, оқушылардың тіл үйрену мотивациясын арттырады. Бұл әдістер оқушыларға тек тілдің құрылымын ғана емес, сонымен қатар оны нақты өмірде қолдану дағдыларын қалыптастыруға мүмкіндік береді. Электрондық оқыту құралдары мен платформалар оқушылардың оқу қарқынын дербес реттеуге, қажетті ресурстарды пайдалана отырып, өз бетімен білім алу мүмкіндіктерін кеңейтеді. Электрондық оқыту әдістерінің артықшылықтары айқын: олар оқушыларға оқу материалдарына қолжетімділікті арттырып, тапсырмаларды орындау мен өз жетістіктерін бақылауды жеңілдетеді[7]. Сонымен қатар, мультимедиялық контенттер мен ойын элементтері оқушылардың оқу қызығушылығын оятып, білім алу процесін әрі қызықты, әрі тиімді етеді.

Интерактивті әдістер мен мобильді қосымшалар арқылы оқушылар сөздік қорларын толықтырып, тыңдалым мен айтылым дағдыларын дамыта алады. Алайда, электрондық оқыту әдістерінің қолданылуы кейбір қиындықтар мен шектеулерге де ұшырауы мүмкін. Мысалы, техникалық мәселелер немесе оқу ортасының ыңғайсыздығы кейбір оқушыларға кедергі келтіруі мүмкін. Осы мәселелерді ескере отырып, мұғалімдер мен білім беру ұйымдары дәстүрлі әдістер мен электрондық құралдарды үйлестіріп қолдануы керек. Жалпы, электрондық оқыту әдістері ағылшын тілін оқытудың сапасын арттырып, оқушылардың білім алу процесін жаңаша бағытта дамытуды қамтамасыз етеді. Бұл әдістер оқушыларға көп мүмкіндіктер ұсына отырып, оларды ағылшын тілін үйренуге қызықтырып, олардың тілдік дағдыларын жетілдіруге айтарлықтай көмектеседі. Электрондық оқытудың тиімділігі оның оқушыларға жеке көзқарас пен оларға қажетті ресурстарды ұсынудағы қабілетіне байланысты болады.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі

1. Кошанов, А. Ә. (2020). *Электрондық оқыту әдістемелері: теориясы мен тәжірибесі*. – Алматы: Қазақ университеті.
2. Шаймерденова, Г. Т. (2019). *Қашықтан оқыту технологиялары*. – Алматы: Рауан.
3. Көбенова, М. (2018). *Ағылшын тілін оқытудағы жаңа ақпараттық технологиялар*. – Алматы: Қазақ университеті.

4. Төлеуова, А. Б. (2021). Орта мектепте ағылшын тілін электрондық оқыту арқылы дамыту. – Алматы: Білім.
5. Петухова, В. Н. (2017). Интерактивтік әдістер мен ақпараттық технологиялар арқылы ағылшын тілін оқыту. – Мәскеу: ВШЭ.
6. Graham, C. R. (2013). *Emerging practice and research in mobile learning. Educational Media International, 50(4), 289-307.*
7. Халықова, Ж. С. (2022). Электрондық оқыту платформалары мен мобильді қосымшалардың тиімділігі. – Шымкент: «Білім-инновация» баспасы.
8. Sung, Y. T., Chang, K. E., & Yang, J. M. (2015). *How effective are mobile devices for language learning? A meta-analysis. Educational Research Review, 16, 68-84.*
9. Шарипова, Л. М. (2020). Қашықтан оқытудағы әдіс-тәсілдер мен құралдар. – Астана: Фолиант.

ҚМ АА Күәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.